Trafikutskottets betänkande

1977/78:2

med anledning av motioner om trafiksäkerhet och trafikföreskrifter, m. m.

Motionerna

I motionen 1976/77:106 av Nils Hjorth (s) hemställs att riksdagen begär att regeringen tar initiativ syftande till att göra varselljus för bilar under färd obligatoriskt.

I motionen 1976/77:115 av Nils Erik Wååg m. fl. (s) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om en utredning om bestämmelserna för fordons och fordonsdetaljers funktion och livslängd.

I motionen 1976/77:116 av Nils Erik Wååg m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av bestämmelserna för mopeder.

I motionen 1976/77:153 av Bengt Bengtsson och Georg Pettersson (båda c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att förbättra trafiksäkerheten för gångtrafikanter, speciellt barn, i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen 1976/77:157 av Torsten Sandberg (c) hemställs att riksdagen anhåller att regeringen låter fastställa normer som leder till att nya cyklar vid försäljning är försedda med fast och varaktig belysningsanordning.

I motionen 1976/77:203 av John Johnsson och Hans Jönsson (båda s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om säkerhetsbestämmelser för passagerare vid transporter av olika slag med uppgift om vem som har ansvar för dessa bestämmelsers tillämpning.

I motionen 1976/77:381 av Hugo Bengtsson och Bengt Silfverstrand (båda s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att bestämmelser i enlighet med vad som anförts i motionen angående bilbälten snarast genomförs.

I motionen 1976/77:502 av Hans Alsén m. fl. (s) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om parkeringstillstånd för handikappade bilister.

I motionen 1976/77:505 av Pär Granstedt (c) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder så att nyinstallerade bilbälten kommer att förses med enhetliga lås.

I motionen 1976/77:515 av Allan Åkerlind (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att generella hastighetsbegränsningar på vägar utanför tätorter skall gälla som rekommenderade farter.

I motionen 1976/77:797 av Stig Alftin m. fl. (s) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande information och fortbildning i trafiksäkerhetskunskap.

I motionen 1976/77:814 av Elver Jonsson och Gunnar Richardson (båda fp) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande:

1. behovet av att trafiksäkerhetsarbetet intensifieras särskilt under tid då olycksrisken är stor, t. ex. vid årstidsväxlingar och/eller temperaturväxlingar då halt väglag förekommer,
2. riks- och lokalradions påvisade möjligheter att kunna ge meningsfull information till trafikanterna.

I motionen 1976/77:826 av Maj Pehrsson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om skyldighet för gångtrafikant på väg som saknar gångbana att i mörker vara försedd med reflexanordning eller lykta.

I motionen 1976/77:831 av Elver Jonsson och Karl-Erik Strömberg (båda fp) hemställs att riksdagen beslutar

1. att förare av moped skall ha skyddshjälm,
2. att under förutsättning att föraren ej har körkort, moped endast får framföras av den som genomgått särskild kurs i trafikkunskap.

I motionen 1976/77:956 av Inga Lantz m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om ett program för att åstadkomma barnvänligare trafikmiljöer.

I motionen 1976/77:1182 av Linnea Hörlén och Elver Jonsson (båda fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att trafiksäkerhetsutredningen får i uppdrag att framlägga förslag till trafiklagstiftning som tar hänsyn till gjorda undersökningar om effekter på förarprestationer i kritiska situationer också av små alkoholdoser.

I motionen 1976/77:1199 av Gunde Raneskog och Sven Johansson (båda c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till lag rörande skyldighet för gångtrafikant att vid promenad på landsväg efter mörkrets inbrott vara utrustad med reflexanordning (bricka, band eller bindel) för undvikande av mörkerolyckor.

I motionen 1976/77:1200 av Catarina Rönnung (s) hemställs att riksdagen måtte besluta om en särskild lag som förbjuder försäljning av mopeder vilkas motorer går att trimma till otillåten hastighet.

I motionen 1976/77:1202 av Torsten Sandberg och Arne Fransson (båda c) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om föreskrifter om att ytterkläder vid tillverkningen obligatoriskt förses med reflexer.

I motionen 1976/77:1205 av Gudrun Sundström m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär ytterligare undersökning om trafikolyckornas orsaker med Kopparbergs län som försöksområde.

I motionen 1976/77:1320 av Per Unckel (m) hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående

1. besiktning av omändrade fordon,
2. motorcykelutbildningen,
3. nya regler för moped,
4. kontakterna med motororganisationerna.

Utskottet

I motionen 1976/77:106 hemställs om initiativ syftande till att göra *varselljus* för bilar under färd obligatoriskt. Den sålunda aktualiserade frågan är emellertid numera löst genom en förordning om ändring i vägtrafikkungörelsen (1972:603) som trädde i kraft den 1 oktober i år. (SFS 1977:113). Motionen påkallar därför ej någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1976/77:115 hemställs om utredning beträffande bestämmelserna för fordons och fordonsdetaljers funktion och *livslängd*.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att en kontinuerlig bearbetning av föreskrifterna beträffande fordon och fordonsdetaljer sker inom trafiksäkerhetsverket. Arbetet härmed syftar bl. a. till att säkerställa fordons stabilitet och funktion. Arbete på området bedrivs även inom den ekonomiska kommissionen för Europa (ECE). Utskottet vill också erinra om att Nordiska ministerrådet år 1975 beslöt att pröva frågor om produkters hållbarhet och att rådet nyligen publicerat en rapport i ämnet som ett förprojekt till en större undersökning.

Även utskottet finner det vara angeläget att ändamålsenliga bestämmelser för fordons konstruktion och utrustning samt tillförlitlighet kommer till stånd. Såsom framgått av det ovan sagda bedrivs emellertid på här ifrågavarande område ett omfattande utrednings- och utvecklingsarbete såväl utomlands som i Sverige. Utskottet kan med beaktande bl.a. härav inte finna det påkallat att från riksdagens sida begära ytterligare utredning i ämnet. Motionen avstyrks därför.

Syftet med den i motionen 1976/77:157 väckta frågan beträffande obligatorisk belysningsanordning på nya *cyklar* finner utskottet vara angeläget och vill betona vikten av att det trafiksäkerhetsproblem motionären aktualiserar löses i en eller annan form. Det av motionären föreslagna obligatoriet torde emellertid kräva ytterligare överväganden bl. a. med hänsyn till möjligheterna att kontrollera efterlevnaden av en föreskrift på området. Enligt vad utskottet vidare erfarit pågår ett tekniskt arbete för att lösa frågan om en lämplig fast belysning. Detta arbete har emellertid ännu ej resulterat i en lämplig anordning.

Utskottet finner sig med hänsyn till det anförda f. n. ej berett att föreslå de av motionären önskade bestämmelserna i ämnet, varför motionen avstyrks.

I motionen 1976/77:116 begärs en översyn av bestämmelserna för *mopeder*. Ett yrkande med samma syfte finns i motionen 1976/77:1200. I motionen 1976/77:831 hemställs att riksdagen beslutar att förare av moped skall ha *skyddshjälm* och att, under förutsättning att föraren ej har körkort, moped endast får framföras av den som genomgått särskild kurs i trafikkunskap. Yrkande om nya regler för moped finns också i motionen 1976/77:1320.

Riksdagen har vid upprepade tillfällen behandlat motioner rörande trafiksäkerheten i samband med mopedkörning och därvid framhållit dessa frågors stora betydelse. Beträffande frågan om skyddshjälm har riksdagen (TU 1976/77:4) uttalat att icke obetydliga trafiksäkerhetsvinster kan göras genom att mopedister i större utsträckning använder hjälm. Lagstiftningsåtgärder för att genomföra ett obligatorium ansågs i sammanhanget böra övervägas om frågans lösning ytterligare skulle dra ut på tiden.

Utskottet vill ånyo betona dessa frågors stora vikt. Enligt vad utskottet erfarit förbereds också inom kommunikationsdepartementet lagstiftning beträffande hjälmobligatorium för mopedister. Trafiksäkerhetsutredningen har vidare tillsatt en särskild arbetsgrupp för behandling av bl.a. mopedfrågor. Det är enligt utskottets mening mycket angeläget att det arbete som bedrivs på området påskyndas och att förslag i ämnet snarast framläggs. Utskottet förutsätter att även de genom ifrågavarande motioner framförda önskemålen därvid vederbörligen beaktas. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av utredningsarbetet i fråga finner utskottet någon särskild åtgärd från riksdagens sida i ämnet f. n. ej påkallad.

I motionen 1976/77:515 hemställs att riksdagen hos regeringen begär att generella hastighetsbegränsningar på vägar utanför tätorter skall gälla som *rekommenderade* farter.

Trafiksäkerhetsverket har i en framställning till regeringen den 15 juli 1977 redovisat resultatet av de försök med allmän differentierad hastighetsbegränsning som pågått i Sverige sedan år 1968. I sammanhanget berörs även frågan om rekommenderade hastigheter. Trafiksäkerhetsverkets förslag remissbehandlas f. n. Utskottet finner att resultatet av det sålunda pågående arbetet – som kan förväntas inom en snar framtid – bör avvaktas och avstyrker motionen.

I motionen 1976/77:1320 yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående besiktning av *omändrade* fordon. De inskränkningar i fordonens användningsområde som enligt motionären bör meddelas i förekommande fall synes bli svåra att genomföra i praktiken. Bl. a. med hänsyn härtill är utskottet ej berett tillstyrka motionen såvitt nu är i fråga.

I motionen hemställs vidare att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående kontakterna med *motororganisationerna.*

Utskottet vill med anledning härav framhålla värdet av att den samlade erfarenhet som finns hos motororganisationerna tas till vara i trafiksäkerhetsarbetet. Utskottet anser dock att så redan sker bl. a. genom att organisationerna bereds möjlighet att påverka lagstiftningen på området genom remisser, representation i utredningar m. m. Motionen avstyrks därför även i denna del.

I motionen 1976/77:153 begärs initiativ för att förbättra trafiksäkerheten för gångtrafikanter speciellt *barn* och i motionen 1976/77:956 hemställs om ett program för att åstadkomma barnvänligare trafikmiljöer.

De viktiga frågorna om de oskyddade trafikanternas säkerhet i trafiken och då speciellt barnens säkerhet har i olika sammanhang tilldragit sig stort intresse. Inom trafiksäkerhetsutredningen har tillsatts en särskild arbetsgrupp för barns säkerhet och en för väg- och trafikmiljöfrågor. Särskilt intresse har också ägnats de frågor som sammanhänger med barnens trafiksäkerhet, bl. a. genom den kampanj "Barn i trafiken" som trafiksäkerhetsverket bedrev under föregående år. Även frivilliga organisationer såsom Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF) liksom olika försäkringsföretag har ägnat frågan stor uppmärksamhet. Utskottet vill också i sammanhanget erinra om den kampanj under benämningen "Trafiken och jobbet" som trafiksäkerhetsverket nyligen inlett. Vidare har riksdagen bl. a. gett regeringen till känna att initiativ bör tas i syfte att minska barns cykelåkande på vägar med blandad trafik (TU 1976/77:3, rskr 1976/77:10). Utskottet vill i detta sammanhang också peka på riksdagens tidigare uttalande (TU 1975/76:16, rskr 1975/76:218) att en översyn av statsbidragsbestämmelserna i fråga om gatu- och vägbyggande borde komma till stånd i syfte att stimulera till ett sammanhängande och rationellt cykelvägnät. Det angavs även att vägtrafikkungörelsen borde ses över med hänsyn till den ökande roll som cykeltrafiken spelar. I sammanhanget ansågs att initiativ borde tas i syfte att minska barns cykelåkande på vägar med blandad trafik.

Utskottet finner alltjämt de sålunda aktualiserade frågorna vara mycket betydelsefulla och vill ånyo betona vikten av att arbetet på området bedrivs med all kraft. Resultatet av i första hand trafiksäkerhetsutredningens förevarande arbete synes emellertid böra avvaktas. Utskottet finner därför motionärernas önskemål ej nu påkalla någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1976/77:381 hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att bestämmelser angående *bilbälten* införs i enlighet med vad som anförts i motionen. Motionärerna yrkar att bilbälten med alternativa fästpunkter skall göras obligatoriska och att förbud utfärdas mot användning och försäljning av bilbälten från bilar som varit inblandade i kollisioner.

De sålunda aktualiserade frågorna har enligt vad utskottet erfarit uppmärksammats såväl av trafiksäkerhetsverket och statens väg- och trafikinstitut som i det internationella arbete på trafiksäkerhetsområdet i vilket Sverige deltar. Utskottet vill betona dessa frågors vikt men finner under hänvisning till det anförda något initiativ från riksdagens sida i ämnet ej erforderligt.

Som särskilt betydelsefullt vill utskottet framhålla att bilbälten förses med en enkel och lätthanterlig låsmekanism och att olikheter i låskonstruktionerna elimineras. Dessa frågor har uppmärksammats inom trafiksäkerhetsverket samt inom Nordiska trafiksäkerhetsrådet, som nyligen behandlat en rapport i ämnet. Resultatet av pågående arbete på området bör avvaktas. Med hänsyn härtill synes någon särskild åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionen 1976/77:505 om enhetliga *lås* på nyinstallerade bilbälten ej påkallad.

I motionen 1976/77:826 hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om skyldighet för gångtrafikant på väg som saknar gångbana att vara försedd med *reflexanordning* eller lykta. Ett motsvarande yrkande beträffande lykta finns i motionen 1976/77:1199. Yrkande med samma syfte framställs vidare i motionen 1976/77:1202.

Nordiska trafiksäkerhetsrådet behandlar i sin rapport nr 10 frågan om fotgängarreflexer. I rapporten konstateras att lagstiftning om användning av reflexanordning eller lykta är en ingripande åtgärd som skulle beröra betydande grupper av människor. Åtskilliga omständigheter anses böra beaktas vid införande av lagstiftning på området, t. ex. straffansvaret speciellt när det gäller barn samt tillämpningssvårigheter på grund av olika gränsdragningsproblem. Regeringen har genom beslut den 25 november 1976 överlämnat rapporten jämte remissyttranden med anledning därav till trafiksäkerhetsverket. Frågan kommer också enligt vad utskottet erfarit att prövas inom trafiksäkerhetsutredningen.

Fotgängare i mörker som ej är försedda med reflexanordning eller lykta utgör enligt utskottets uppfattning ett allvarligt trafiksäkerhetsproblem. Riksdagen (prop. 1976/77:100, bil. 9, TU 1976/77:11) har också – bl. a. med hänvisning till önskemålet om information beträffande ökad användning av reflexbrickor – i samband med behandlingen av årets budgetproposition ställt medel till trafiksäkerhetsverkets förfogande för informationsverksamhet.

Åtskilligt arbete har redan nedlagts på området av såväl trafiksäkerhetsverket som vissa intresseorganisationer. Utskottet vill dock ånyo betona vikten av att ytterligare ansträngningar görs för att genom information och propaganda höja användningsfrekvensen i fråga. Utskottet förutsätter också att så sker. Däremot är utskottet nu – liksom tidigare – ej berett att föreslå lagstiftningsåtgärder i ämnet, varför förevarande motionsyrkanden ej bör föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

Med anledning av yrkandet i motionen 1976/77:203 beträffande säkerhetsbestämmelser för *passagerare* vid transporter av olika slag och om ansvaret för

bestämmelsernas tillämpning vill utskottet erinra om att frågor om bl. a. säkerheten för passagerare kontinuerligt följs inom trafiksäkerhetsverket. Utskottet vill framhålla vikten av att dessa frågor noggrant beaktas men finner någon särskild åtgärd från riksdagens sida på området ej vara påkallad.

Den genom motionen 1976/77:502 aktualiserade frågan om *parkeringsstillstånd* för handikappade bilister är redan löst genom en lagändring (SFS 1976:780), som trädde i kraft den 1 januari 1977. Motionen påkallar därför ej någon riksdagens åtgärd.

Frågor beträffande information och *fortbildning* i trafiksäkerhetskunskap, *trafikolyckornas orsaker* och utbildning av *motorcykelförare* behandlas f. n. inom trafiksäkerhetsutredningen. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om de kurser i trafikkunskap m. m. som frivilligorganisationer på trafikområdet bedriver i samarbete med trafiksäkerhetsverket.

Mot bakgrund härav och i avvaktan på resultatet av utredningens arbete finner utskottet någon särskild åtgärd från riksdagens sida ej vara påkallad med anledning av de i motionerna 1976/77:797, 1976/77:1205 och 1976/77:1320, yrkandet 2 härom framställda yrkandena.

I motionen 1976/77:814 yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av att trafiksäkerhetsarbetet intensifieras särskilt under tid då olycksrisken är stor, t. ex. vid årstidsväxlingar och/eller temperaturväxlingar då halt väglag förekommer samt beträffande *riks- och lokalradions* möjligheter att kunna ge meningsfull information till trafikanterna.

Med anledning härav vill utskottet erinra om att frågor beträffande information till vägtrafikanterna behandlas inom en särskild arbetsgrupp i trafiksäkerhetsutredningen. Härvid har enligt vad utskottet erfarit även åtgärder av det slag motionärerna aktualiserar prövats. Utvecklingsarbete på området pågår också genom samarbete mellan vägverket, trafiksäkerhetsverket, rikspolisstyrelsen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut och lokalradion beträffande väderrapporter. Ett ökat programutbud beträffande trafiksäkerhetsfrågor kan därjämte enligt vad utskottet inhämtat förväntas genom lokalradion. I sammanhanget bör även nämnas projektet "Bättre trafikinformation via radio" som Transportforskningskommissionen startat. Projektet går ut på att studera hur man bäst kan utveckla denna typ av information för bilister.

Utskottet vill framhålla den stora betydelse som programinslag via radio har för att sprida information i trafiksäkerhetsfrågor och vill uttala sin tillfredsställelse över lokalradions verksamhet på området. Något initiativ från riksdagens sida synes med hänsyn till det anförda dock ej påkallat, varför motionen ej bör föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

I motionen 1976/77:1182 begärs att trafiksäkerhetsutredningen får i uppdrag att framlägga förslag till trafiklagstiftning som tar hänsyn till gjorda undersökningar om effekter på förarprestationer i kritiska situationer också av små *alkoholdoser*.

Den av motionären aktualiserade frågan har behandlats av trafiknykterhetsutredningen i dess betänkande (SOU 1970:61) Trafiknykterhetsbrott. Betänkandet har i denna del dock ännu ej lett till lagstiftningsåtgärder. Vidare har frågan nyligen tagits upp i Nordiska trafiksäkerhetsrådet som tillsatt en arbetsgrupp i ämnet. Att som motionären föreslår uppdra åt trafiksäkerhetsutredningen att framlägga förslag i ämnet synes med hänsyn till det anförda enligt utskottets mening ej påkallat.

Utskottet hemställer

1. att motionen 1976/77:106 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
2. att riksdagen
   a. avslår motionen 1976/77:115,
   b. avslår motionen 1976/77:157,
3. att motionerna 1976/77:116, 1976/77:831, 1976/77:1200 och 1976/77:1320, yrkandet 3, ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
4. att riksdagen
   a. avslår motionen 1976/77:515,
   b. avslår motionen 1976/77:1320, yrkandena 1 och 4,
5. att motionerna 1976/77:153 och 1976/77:956 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
6. att motionerna 1976/77:381 och 1976/77:505 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
7. att motionerna 1976/77:826, 1976/77:1199 och 1976/77:1202 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
8. att riksdagen
   a. avslår motionen 1976/77:203,
   b. avslår motionen 1976/77:502,
9. att motionerna 1976/77:797, 1976/77:1205 och 1976/77:1320, yrkandet 2, ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
10. att motionen 1976/77:814 ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida,
11. att riksdagen avslår motionen 1976/77:1182.

Stockholm den 18 oktober 1977

På trafikutskottets vägnar
SVEN MELLQVIST

Närvarande: Sven Mellqvist (s), Arne Persson (c), Essen Lindahl (s), Alfred Håkansson (c), Nils Hjorth (s), Rolf Sellgren (fp), Rune Torwald (c), Rolf Clarkson (m), Bertil Zachrisson (s), Wiggo Komstedt (m), Erik Johansson i Hållsta (c), Gunnar Johansson (m), Rune Jonsson i Husum (s), Christer Nilsson (s) och Sten-Ove Sundström (s).